

Kertova lauseenvastike I

Seppo sanoi	Pekan olevan kotona = että Pekka on kotona
Minä luulin	hänen asuvan Tampereella = että hän asuu Tampereella
Heikki kertoi	Leenan ja Matin rakentavan taloa = että Leena ja Matti rakentavat taloa
Me kuulimme	heidän muuttavan Turkuun = että he muuttavat Turkuun
Antti uskoo	tekevänsä oikein = että hän tekee oikein
Minä tiedän	olevani oikeassa = että olen oikeassa

Kertova lauseenvastike on lausekonstruktio, joka vastaa *että*-lausetta. Tämä konstruktio on mahdollinen, jos päälauseen verbinä on *ajattella, huomata, kertoa, kuulla, luulla, nähdä, sanoa, uskoa* tai muu sellainen verbi, joka merkitsee sanomista, ajattelemista tai huomamista.

Kertovassa lauseenvastikkeessa subjekti on genetiivissä. Verbin muoto on 1. partiisiipin genetiivi, jos päälauseessa ja sivulauseessa tekeminen tapahtuu samaan aikaan.

Jos pää- ja sivulauseen subjekti on sama, rakenteessa on vain omistusliite, ei persoonapronominia: *tiedän olevani oikeassa*.

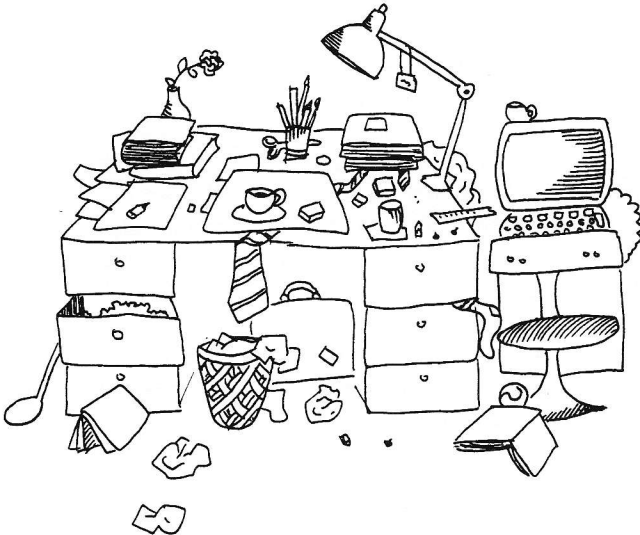
Negatiivista *että*-lausetta ei voi vaihtaa lauseenvastikkeeksi.

1.

Vaimoni on oikein mukava ja herttainen, ja pidän hänestä kovasti, mutta hänelläkin on huonot puolensa, niin kuin meillä kaikilla. Eihän ole olemassa täydellistä ihmistä.

Minua ärsyttää joskus vaimossani se, että hän luulee tietävänsä kaikki asiat paremmin kuin minä. Sitä paitsi hän on erittäin itsepäinen, niin että on ihan turha ruveta väittelemään hänen kanssaan. Jos hänellä on jokin mielipide jostakin asiasta, hän pitää siitä kiinni eikä suostu helposti muuttamaan käsitystään, vaikka varmasti tietääkin olevansa väärässä. Vaikka minulla olisi esitettävänä varmoja tosiasioita, hän silti voi pitää kiinni omasta mielipiteestään.

Vaimoni sanoo olevansa paljon käytännöllisempi ja siistimpi kuin minä. Myönnän kyllä olevani joskus vähän epäkäytännöllinen. Siinä hän on ihan oikeassa. Ja huoneeni on aina sekaisin, se on myös myönnettävä. Mutta mitä se haittaa, että työhuone ei ole aina järjestyksessä? Viihdyn paljon paremmin sellaisessa huoneessa, jossa voin elää rauhassa tarvitsematta koko ajan ajatella, miltä se näyttää. Sitä paitsi tiedän kuitenkin olevani huolellinen, vaikka työpöytäni onkin sekaisin. Nyt olen kieltänyt häntä siivoamasta huonettani. Siivoan työhuoneeni ja työpöytäni silloin kun haluan.

Vaimoni tahtoo myös koko ajan määrätä, mitä minä teen ja mitä minä en saa tehdä. Hän pyytää kauniisti minua tekemään sitä ja sitä – ja se merkitsee, että hän käskää minun tehdä sitä ja sitä.

Rehillisesti sanottuna minua hermostuttaa toisinaan suunnattomasti se, että vaimoni on niin itsenäinen ja määräilevä. Toisaalta elämäni on helppoa: vaimoni päättää, minun ei tarvitse ajatella. Sovimme hyvin yhteen ja viihdymme hyvin keskenämme.

2.

- Tiedätkö, kuinka Liisa voi?
- Oikein hyvin. Tapasin hänet kadulla pari päivää sitten ja hän sanoi voitavansa oikein hyvin. Hän kertoi olevansa täysin terve.
- Mikähän häntä vaivasi?
- En tiedä. Eikä hän itsekään tiedä. Lääkärit eivät olleet saaneet selville. Hänellähän oli jatkuvasti pientä päänsärkyä, mutta nyt se kuulemma on mennyt ohi.
- No sehän on hauska kuulla. Ehkä se oli vain jotakin psyykkistä.
- Hän sanoi itsekin sitä samaa. Hänellä oli ollut niin paljon kaikenlaista tekemistä, että päänsärky saattoi johtua siitä.
- Voi olla. Ehkä hänen pitäisi ottaa vähän rauhallisemmin. Ehkä olisi viisainta, että hän pitäisi kunnon loman. Hänellä ei ole ollut kunnon lomaa pitkään aikaan.
- Hän sanoi lähtevänsä muutamaksi päiväksi Savoona. Hänen setänsä asuu maalla Savonlinnan lähellä, ja hän sanoi menevänsä setänsä luoa maalle lepäämään.
- Se tekee hänelle varmasti hyvää.

Huomatkaa:

■ *Käskää:*

Liisa käski Pekan mennä pankkiin.

Antaa:

Liisa antoi Pekan olla rauhassa.

Pyytää:

Liisa pyysi Pekkaa siivoamaan.

Kieltää:

Liisa kielsi Pekkaa siivoamasta.

■ *Olla olemassa:*

Uskotko, että Jumala on olemassa?

Ajattelen, siis olen olemassa. (Descartes)

On olemassa monia mahdollisuuksia.

■ *Illatiivi:*

En ole käynyt elokuvissa *pitkään aikaan*.

En ole tavannut ystäviäni *kahteen viikkoon*.

Hän ei ole soittanut minulle *kuukauteen*.

En ole puhunut ranskaa *moneen vuoteen*.

- Translatiivi:
Menen maalle *kahdeksi päiväksi*.
Matkustan Lappiin *viikoksi*.
Vien koiran ulos *puoleksi tunniksi*.

Harjoitus

A Muuta lauseenvastikkeiksi

1. Tiedän
että tämä asia harmittaa sinua
2. Luuletko
että minä joudun helvettiin
3. Kuulin
että ovikello soi
4. En voinut kuvitella
että saan näin vaikeita tehtäviä
5. Jussi kirjoitti
että hän kaippaa vanhoja työtovereitaan
6. Emme uskoneet
että me ehdimme junaan
7. Pekka kertoi
että hänen veljensä kerää postimerkkejä
8. En muistanut
että paprika maistuu näin voimakkaalta
9. Isä sanoi
että kaikki nukkuvat jo
10. Näitkö
että vieraat menivät puutarhaan
11. Ymmärsin
että he halusivat olla rauhassa

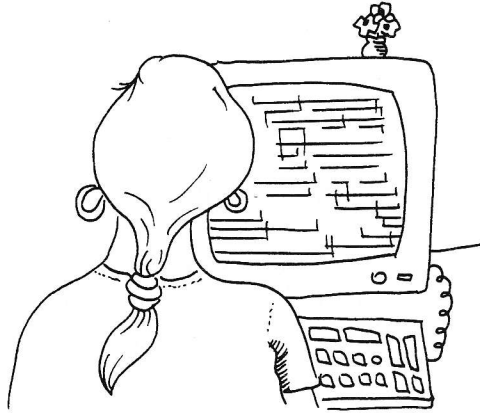
Kertova lauseenvastike II

Kappaleessa 15 esitetty lauseenvastike vastaa lausetta, jossa tekeminen tapahtuu *s a m a a n a i k a a n t a i m y ö h e m m i n* kuin päälauseen tekeminen. *Että*-lause, jossa tekeminen on tapahtunut *e n n e n* päälauseen tekemistä, voidaan samalla tavalla vaihtaa lauseenvastikkeeksi. Verbin muoto on tällöin 2. partisii-pin genetiivi.

Seppo sanoi	Pekan <i>ollee</i> n kotona = että Pekka on (t. oli) ollut kotona
Minä luulin	hänen <i>asunee</i> n Tampereella = että hän on (t. oli) asunut Tampereella
Heikki kertoi	Leenan ja Matin <i>rakentane</i> n talon = että Leena ja Matti ovat (t. olivat) rakentaneet talon
Me kuulimme	heidän <i>muuttane</i> n Turkuun = että he ovat (t. olivat) muuttaneet Turkuun
Antti uskoo	teh <i>ne</i> nsä oikein = että hän teki (t. on tehnyt t. oli tehnyt) oikein
Minä tiedän	<i>ollee</i> ni oikeassa = että olin (t. olen ollut t. olin ollut) oikeassa

1.

- Liisa kertoi vaihtaneensa työpaikkaa.
- Niinkö? Vai niin. Minä kyllä arvasinkin, että hän ei viihtyisi kauan siinä entisessä työpaikassa. Hän varmaan viihtyi huonosti. Ja palkkakin oli kai huono.
- Päinvastoin. Hän viihtyi erinomaisesti, ja palkassa ei ollut mitään valittamista. Syy, miksi hän halusi vaihtaa työpaikkaa, oli se, että hänellä oli liian paljon työtä, niin että hänellä ei ollut tarpeeksi vapaa-aikaa eikä aikaa harrastuksille. Mutta hän piti työstä. Hän sanoi myös halunneensa kokeilla vaihteeksi jotakin aivan muuta. Hän halusi siirtyä kokonaan toiselle alalle.
- Mitä hän nyt sitten tekee?
- Hän on tietokonealalla.

- Ihanko totta! Ajatella! Liisa tietokonealalla. Mutta eikö se ole vähän liian monimutkaista hänelle?
- Miten niin? Liisahan on hyvin lahjakas, melkein matemaattinen nero.
- Niinkö? En tosiaankaan tiennyt. – Mutta kuinka hän voi noin vain siirtyä kokonaan toiselle alalle.
- Minusta siinä ei ole mitään kummallista. Sitä paitsi hän sanoi sopineensa työnantajansa kanssa, että hän voi edelleenkin toimia valokuvamallina silloin tällöin, silloin kun häntä huvittaa. Sillä tavalla hän voi hankkia vähän lisätuloja.
- Onko hänellä nyt sitten lyhyempi työaika kuin ennen?
- Siitä hän ei maininnut mitään. – Menetkö sinä muuten jatkuvasti seitsemäksi töihin.
- Menen. Edelleenkin. Aloitan seitsemältä.
- Eikö se ole rasittavaa, kun sinä asut Martinlaaksossa saakka? Sinunhan täytyy nousta joka aamu säännöllisesti ennen viittä.
- Ei nyt sentään ennen viittä, mutta melko aikaisin kumminkin. Olen jo niin tottunut tähän rytmiin, että minusta on kiva mennä aikaisin töihin ja kiva nousta aikaisin. Tietysti nouseminen on vaikeaa, jos valvoo myöhään, mutta minä olen tottunut menemään aikaisin nukkumaan.
- Niin minäkin. Muistan sinun joskus valittaneen sitä, että matka Martinlaaksoon on niin pitkä ja kestää niin kauan.
- Ei enää. Sinne on nyt säännöllinen sähköjunaliikenne. Yhteydet ovat oikein hyvät. Matka ei kestä kuin parikymmentä minuuttia.
- Niinkö? Silloin kun me hankimme asuntoa, mekin aluksi suunnittelimme Martinlaaksoon muuttamista. Me luulimme, että matkustaminen olisi ollut hyvin hankalaa, ja niin me sitten emme muuttaneet sinne. Ilmeisesti tilanne on muuttunut kokonaan nyt, kun sähköjunaliikenne on alkanut.
- Niin on. Mekin suunnittelimme joskus Martinlaaksosta pois muuttamista juuri siitä syystä, että liikenneyhteydet olivat niin huonot, mutta onneksi niistä suunnitelmista ei tullut mitään. Nyt me olemme oikein tyytyväisiä.

...eikö se ole vähän liian

...matemaattinen nero.
...in voi noin vain siirtyä

...hän sanoi sopineensa
...imia valokuvamallina
...a hän voi hankkia vä-

...en?
...uten jatkuvasti seitse-

...ssa saakka? Sinunhan

...ä.
...kumminkin. Olen jo
...ennä aikaisin töihin ja
...eaa, jos valvoo myö-
...n nukkumaan.
...ä, että matka Martin-

...senne. Yhteydet ovat

...minuuttia.
...aluksi suunnittelimme
...matkustaminen olisi ol-
...aneet sinne. Ilmeisesti
...aliikenne on alkanut.
...osta pois muuttamista
...uonot, mutta onneksi
...me oikein tyytyväisiä.

Huomatkaa:

■ *Kuin:*

Matka ei kestä kuin tunnin. = Matka ei kestä enempää kuin tunnin.

Minulla ei ole kuin viisi markkaa. = Minulla ei ole enempää rahaa kuin viisi markkaa.

Siellä ei ollut kuin Pekka. = Siellä ei ollut muita kuin Pekka.

■ *Sentään:*

- Ajatella! Hän on jo satavuotias.

- Kyllä hän vanha on, mutta ei sentään satavuotias.

Ei se ollut hyvä konsertti, mutta oli se sentään parempi kuin viime torstain konsertti.

■ *Parikymmentä* = noin kaksikymmentä

Parisataa = noin kaksisataa

Parituhatta = noin kaksituhatta

Tapiolasta pääsee keskustaan parissakymmenessä minuutissa. = Tapiolasta pääsee keskustaan noin kahdessakymmenessä minuutissa.

■ *Tästä ei tule mitään.* = Tämä ei onnistu.

Suunnitelmista ei tullut mitään. = Suunnitelmat eivät onnistuneet.

Harjoitus

A Muuta lauseenvastikkeiksi

1. Tiedämme _____
että Marja on kieltänyt kertomasta tätä sinulle

2. Vaimoni väitti _____
että hän oli lähettänyt kirjeen

3. Myönnän
että panin kirjeen postiin vasta tänään
.....
4. Etkö muista
että lupasin huolehtia tästä asiasta
.....
5. Luulen
että kaikki ovat palanneet jo Tampereelle
.....
6. Opiskelijat huomasivat
että tehtävät olivat olleet aivan yksin-
kertaisia
.....
7. Kuka kertoi
että minä olin puhunut tästä
.....?
8. En usko
että molemmat ovat lähteneet yhtäaikaa
.....
9. Kuulin
että monet olivat valittaneet tästä
.....
10. Kuvittelin
että te olitte jo unohtaneet minut
.....